

Spominjajte se ob vsaki priliki „Zavezinega“ rezervnega fonda!

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Popravek. V zadnjem izkazu se je pri tvrdki Fr. Ks. Souvanovi urinil tiskarski pogrešek; namesto 2642 K mora stati pravilno 5642 K.

Osebnosti. Imenovani so: Antonija Rot za učiteljico v Krašnji in Evgenija Kalan za učiteljico na Trati, Za nadučitelje so imenovani: Ivan Pirnat za Zg. Krko, Ivan Zupančič za Radeče pri Kranjski gori, Fran Kopitar za Catež in Ivan Demšar za Sv. Marjeto. — G. Fran Rant v Jesenicah je dobil nadučiteljsko mesto v Radečah, Ivan Sprachmann v Podbrezju je postal definiten, gđc. Anica Fabijanová pa je premeščena iz Dragatuša v Semič.

Osebnosti na Štajerskem. V pokoj je šel nadučitelj pri Sv. Petru nad Laškimi, Jernej Troha. Stalni učitelj na Planini je postal Emil Križman, stalna učiteljica na dekliški šoli v Smarju pa je postala dosedanja ondotna suplentinja Marija Zupančič.

»Domoljub«, umazani privesek »Slovenčev« in pobratim »Slovenskega Učitelja«, v zadnji svoji številki zopet infamno ščuje proti učiteljstvu. Ker bero »Domoljuba« zgolj nerazsodni kmetiški ljudje, je namen njegovega protiučiteljskega pisanja prozoren. Ta »Domoljubova« infamnost je mestoma tako neumna, da se ji bodo v resnici smejale kože, če jim ta cunjia ravno slučajno pride kdaj pod noge. Da igrajo tudi v tem izbruhu klerikalne zlobne osebnosti veliko vlogo, je seveda popolnoma umljivo, saj smo vajeni pri klerikalnem časopisju, da mu ni nobeno sredstvo pregrdo in prenepošteno, da ne bi popolnoma vzel človeku dobrega in poštenega imena. Zato beremo skoro na vsaki strani ime kakega učitelja (nekatero tudi po dvakrat) in poleg njega celo gnojišče natolcevanj! — Sedaj pošiljajo »Domoljuba« tudi na Koroško, da bodo še tam podpihovali umirajoče slovensko ljudstvo proti slovenskemu učiteljstvu. Iskreno nam je žal, da je celovski »Mir« padel tako nizko, da ponuja to smrdljivo hrano svojim bralcem in tako pomaga raznašati obrekovanje poštenega in delavnega kranjskega učiteljstva preko domačih mej! Naša čast zahteva, da proti temu protestujemo! Ako ne bodo v Celovcu uvaževali našega glasu, bomo primorani, da zabrenkamo na druge strune, katerih glas bo vzdignil vse naše napredno učiteljstvo z mogočno vojsko proti ljudem, ki nimajo posla samo pri »Miru«, nego tudi kje drugod. Klerikalizem razdira in uničuje vse, kar ni z njim, takisto bomo morali začeti tudi mi in bomo razdirali in uničevali vse, kar je v zvezi z njim in kar nam krade ime, čast in zaslužek! Somišljenikov nimamo samo na Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in v Istri, imamo jih tudi na Koroškem, torej bo naše delo lahko! Torej: aut — aut!

Na popravek gospice A. P. odgovarjamo to-le: Mi smo že davno naredili križ čez gospico kolegino in jo postavili tja, kjer so naši najhujši nasprotniki. Nismo se nameravali prerekati z njo, ker nam je le za stvar in ker smo načelni nasprotniki prazne polemike, a ker bi naš molk tolmačili klerikalni prijatelji v svojo korist in ker nas je gđc. A. P. v popravku prav pošteno izzvala, smo dolžni nekoliko odgovora. — Res je, da se je gospica A. P. udeležila zborovanja kot članica, če se sedaj sama, ko ji to kaže, kot tako smatra; res je, da je že pred enim letom poudarjala, da bo izstopila iz društva in od takrat tudi ni več izpolnjevala svojih dolžnosti napram društvu; res je, da jo je pri zborovanju smatral vsak le kot odbornico Slomškove podružnice; res je, da je bil Koblar prav kmalu natanko o vsem poučen, četudi mu ni tega osebno nesla na nos, kar nikjer nismo trdili; res je, da je bilo društvo denuncirano na dež. šol. svet zaradi politikovanja in da je isti že storil neke korake v tej zadevi; res je, da ni ona pod-

pisana na dotični ovadbi; res je, da ve ona prav dobro, kdo je podpisan; res je, da se je udeležila dva dni po zborovanju Miklavževega večera izobraževalnega društva v Kranju, kjer so se z navzočo duhovščino prav natanko pomenili in tudi o tem, kar ni stalo v privohunjenem konceptu; res je, da je izkušala kesneje vso krivdo zvaliti na svojo kolegino; res je, da ni ne od odbora ne od predsednika ne po § 37. društvenih pravil zahtevala zadoščenja, ampak prepustila vso zadevo onim, ki so podpisani na ovadbi; in slednjič je res, da je z vidnim veseljem pravila nadučitelju, ko ji je očital njeno nelepo ravnanje nasproti društvu, da bo, ko bo kot priča zaslišana, povedala, da se je v šoli — preveč politikalno. — S tem je za nas ta neprijetna zadeva končana, komentar naj si napravi razsodni čitatelj sami!

Med smeti so vrgli tudi kranjskega poslanca Povšeta. Zadnji »Domoljub« prinaša namreč na prvi strani njegovo podobo, okoli podobe pa se vije venec obrekovanj tistega učiteljstva, ki ga je baš poslanec Povše hvalil in mu obljubljal pomoč klerikalnih poslancev na znanem velikonočnem shodu. Da ni Povšetovo stališče posebno čvrsto v Susteršičevi milosti, nam je dobro znano, a da bodo vrgli starega in za klerikalno stranko zaslužnega moža med smeti, si pa vendar nismo mislili. Če bi smel, bi g. Povše proti temu gotovo protestoval, a ker delajo klerikalni vodje s svojimi ljudmi, kar hočejo, si tega ne bo upal, ampak najbrže se bo samo tolašil z rekom: »Nehvaležnost je plačilo (klerikalnega) sveta«. — Pozvedeli smo, da pride na isto mesto in v enak okvir v doglednem času tudi »tovariš« in poslanec Jaklič. Ta najbrže ne bo niti mislil na protest!

Za našo „Pisarno“. Dobro je bral levite g. dohtar Tepka nekaterim učiteljem zaradi šol. uradovanja v 3. številki »Učit. Tov.«. — Površnost je pač splošna lastnost ubogega človeštva, tuptam jo nahajamo v vsakem stanu. Tudi jaz sem se čutil prizadetega, a tolaži me zavest, da zaradi tega ni trpel nihče kake škode. Gosp. dohtarja Tepko poznam že zdavnaj kot natančnejša in moža rednosti.* Zato pa je treba posebnega talenta, do take popolnosti se ne povspnem nikdar. — Zlobni škrt pa je vendar posegel v 3. točko napominanega članka ter jo hudomušno pomešal; zakaj »Veränderung-Ausweis« za provizorično ali stalno nameščenje je na Štajerskem popolnoma iz rabe. Torej v makulaturo ž njim! Namesto te tiskovine je sedaj v veljavi edino le tiskovina: »Naznanilo nastopa službe — Dienstantritts-Anzeige«, ki se tudi direktno pošlje na c. kr. deželni šolski svet, za pregled pa še 1 izod na okrajni šolski svet. Rabi pa se samo tedaj, kadar učna oseba faktično nastopi novo službo. Poprej je bilo treba tudi naznaniti, če je n. pr. učna oseba na isti šoli stopila iz provizorične službe v definitivno ali iz ene plačilne stopnje v drugo višjo; sedaj pa odpade to naznanilo. Na zadnji strani te tiskovine je itak natančno poučilo za sestavljanje. — S to opazko nisem hotel dati gosp. dohtarju »pod nos«, ampak napisal sem jo zato, da bi kak površen nadučitelj na plačo težko čakajočega tovariša ne zvodil »za nos«.

Častilec g. dohtarja Tepke.
Šest Metelkovih ustanov za leto 1904. v znesku po 84 K je razpisanih. Pravico do njih imajo ljudskošolski učitelji na Kranjskem, ki se odlikujejo po izjavi predpostavljene šolske oblasti z nravnostjo, stanovsko pridnostjo, skrbnim gojenjem slovenskega jezika in s plemenitenjem sadnega drevja ter z negovanjem šolskih vrtov vobče. Prosilci morajo vložiti pravilno opremljene prošnje do konca meseca sušca t. l. pri predstojnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

Listnica uredništva.

L. M. v M. Vaše pismo smo odposlali enemu izmed svojih doktorjev. Ta Vam potem odgovori. — Nekatera društvena poročila nam dohajajo tako pozno, da ne moremo z njimi v list. Prosim v tem pogledu več točnosti. — Nekateri se hudujejo, ako ne priobčimo takoj poslanih spisov.

* Ne verjamemo, da bi ga poznali, zakaj naše dohtarje ne pozna nihče nego mi sami.

Radi bi jim ustregli, a mnogokrat nam ni mogoče, ker nam tega ne dopušča prostor. Zato se ne smejo jeziti! — V današnji številki smo začeli priobčevati daljšo serijo člankov »Z orožjem v roki in rezervi — na Amonitel« Ti članki bodo brez dvoma silovito vplivali. Nekaterim se bodo morda zdeli mestoma suhoparni, vendar je tako potrebno in prav, da bomo potem tem lažje delili smrtonosne udarce. Kadar izstrelimo ta smodnik in ako se Amonitov nič ne prime, pridemo z drugim orožjem, ki ga imamo tudi še v rezervi in ki bo zanesljivo učinkovalo. Bilo bi torej dobro, da potrpe prijatelji in neprijatelji toliko časa, dokler ne čujejo popolnega našega glasu. Ze iz tega je razvidno, da smo na vsak, še tako hud in krvav boj docela pripravljeni, in da se ne bojimo sovražnika, čeprav je še tako močan! Naše potrpežljivosti je sedaj konec! Toliko žaljenja, zasmehovanja in obrekovanja, pa tudi materijelne škode so nagromadili na naš stan, da ne moremo in ne smemo kar nič več potrdeti, sicer bi bili strahopetni zajci in boječe kukavice, ki bi ne bili vredni zaupanja svojih tovarišev!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 178. **Kranjsko.**

Na trirazrednici v Knežaku je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 20. februarja 1904.
Okrajni šolski svet v Postojni, dne 19. januarja 1904.

Št. 74. **Štajersko.**

Na sledečih šolah III. krajevnega razreda namesti se s pričetkom poletnega tečaja 1904 po eden učitelj oziroma učiteljica definitivno:

- 1.) na trirazredni ljudski šoli v Gotovljah, okraj Celje;
- 2.) na trirazredni ljudski šoli v Gomilskem, okraj Vransko;
- 3.) na 4razredni ljudski šoli v Št. Jurju ob Taboru, okraj Vransko.

Pravilno opremljene prošnje se naj postavnim službenim potom vložijo do dne 15. svečna 1904 pri dotičnih krajnih šol. svetih.
Celje, dne 15. prosinca 1904.

Pripravniški tečaj v Idriji.

Spisal prof. Makso Pirnat.

(Dalje.)

Krajni šolski nadzornik v Idriji se je na ta migljaj od strani ordinarijata obrnil dne 18. aprila l. 1850. na ravnatelja Legata s pismeno prošnjo, naj mu ta v posebnem poročilu razloži svoje mnenje o nastopnih dveh točkah:

a) kateri so razlogi, ki govorijo za ustanovitev omenjene dvorazredne nižje realke v zmislu knezoškofijskega ordinarijata, in sicer z ozirom na krajevne idrijske razmere, z ozirom na duševno nadarjenost in na obisk šolo pohajajočih otrok;

b) zaznamujejo naj se predmeti, ki bi se poučevali v teh dveh letnikih s posebnim ozirom na rudarstvo; koristno bi bilo pozvedeti, kateri predmeti se poučujejo na ljubljanski nižji realki.

Sicer pa naj blagovoli ravnatelj sploh vse navesti, na kar bi se moralo v tej šolski zadevi (namreč pri ustanovitvi nižje realke) ozirati. Za svet je krajni nadzornik v tej stvari tudi vprašal učitelja Mihaela Putreta.

Na omenjeni dve vprašanji je ravnatelj Karol Legat v daljšem poročilu odgovoril dne 10. julija istega leta. To poročilo je sestavljeno jako skrbno; Legat v njem iskreno za-

govarja ustanovitev nižje realke v Idriji in podaja jako praktičen načrt, kako naj se uredi ta realka, da bo odgovarjala krajevnim idrijskim razmeram. Legatova izvajanja so tako temeljita, da bi ne bila mogla nižja realka niti po petdesetih letih dobiti bolj spretnega in bolj unetega zagovornika. Zadržitega navajam Legatovo poročilo doslovno.

Glasi se:

»K točki prvi. Kar se tiče razlogov, ki dokazujejo potrebo, da se ustanovi nižja realka na glavni šoli v Idriji, hoče podpisaneec navesti nastopne misli, na katere bi se bilo treba ozirati, in katere podpirajo omenjeni predlog:

V celi kronovini kranjski je samo ena nižja realka, namreč v Ljubljani, ki pa je prenapolnjena in v katero se ne more sprejeti noben učenec več; ta okolnost jasno govori za ustanovitev še druge podobne šole, do katere nima lahko kak kraj na Kranjskem več pravic, kakor baš Idrija, kajti:

1. Ni noben kraj na Kranjskem razen Ljubljane tako obljuden kakor imenovano rudniško mesto, kjer znaša število duš nad 4500. Pač je nekaj župnij z enako velikim številom duš, toda prebivalci so raztreseni daleč okrog po ravnem in po hribovju; zaradi tega število šolskih otrok, ki bi se mogli prideliti sredi župnije nahajajoči se šoli, niti od daleč ne dosega tolikega števila kakor v Idriji, kjer je prebivalstvo koncentrirano v okrožju dobre četrt ure.

2. Pri obstoječih razmerah je malo upanja, da bi si mogli otroci rudarjev na drug način služiti svoj kruh kakor njih starši, namreč z rudarstvom, pri čemer bi pa bila otrokom jako koristna višja izobrazba, da bi bili s časom sprejeti med nadzorniško, rudniško osobe, ali da bi vsaj dosegli pazniško mesto, si tako ustanovili boljše življenje in bi ne bili primorani, opravljati izključno opravila navadnih rudarjev.

3. Poleg tega bi bilo v resnici škoda, ako bi se ne ponudila prilika nadaljne izobrazbe baš idrijski mladini, med katero je razmeroma mnogo odličnih talentov, kar dokazuje lepo število vrednih mašnikov med višjim in nižjim duhovništvom, ki so izšli iz tega prebivalstva. Ker idrijski mladini vsled revščine ni mogoče, drugod si prisvojiti višje izobrazbe, tedaj bi ji bilo pač jako ustrezno, ako bi se ji omogočilo, da bi v domačem kraju pohajala izobraževalen zavod, na katerem bi si mogla razširiti svoje duševno obzorje. Ako je bila želja po takem zavodu že doslej uvaževanja vredna in posebno primerna, je sedaj še tembolj, ker se je opustila dosedanja manipulacija pri čiščenju rude, kjer je dobilo posla vedno precejšnje število dečkov, ki ga pa odslej ne bodo več dobili. Vsled tega pa bodo imeli sedaj priliko, brez gotovega dela leno postopati in se udati zgodaj različnim strastem, ki izvirajo iz lenobe. Nekateri dečki, ki še v prejšnjem času niso mogli biti takoj sprejeti zaradi prevelikega števila, so tri, tudi štiri leta pohajali tretji razred, toda naposled z majhnim pridom, ker so misleč, da jim je že vse znano, premalo trudili in ker so se dolgočasili pri ponavljanju enih in istih predmetov. Predmeti, ki bi se učili na nižji realki, bi vsled mika novosti povzročili mnogostransko zanimanje, ukaželjnost bi se vzbudila in mladina navajala k marljivosti, od katere bi potem žela blagodejne sadove.

(Dalje.)

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisni naj se blagovoliijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrata. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.